

Rändestatistika

2018–2022

Euroopa Liidu ja kolmandate riikide kodanike* võimalused Eestisse sisenemiseks ja elamiseks

Euroopa Liidu kodanik ja tema perekonnaliige

Viibimisõigus – kuni 3 kuud

Tähtajaline elamisõigus – kuni 5 aastat

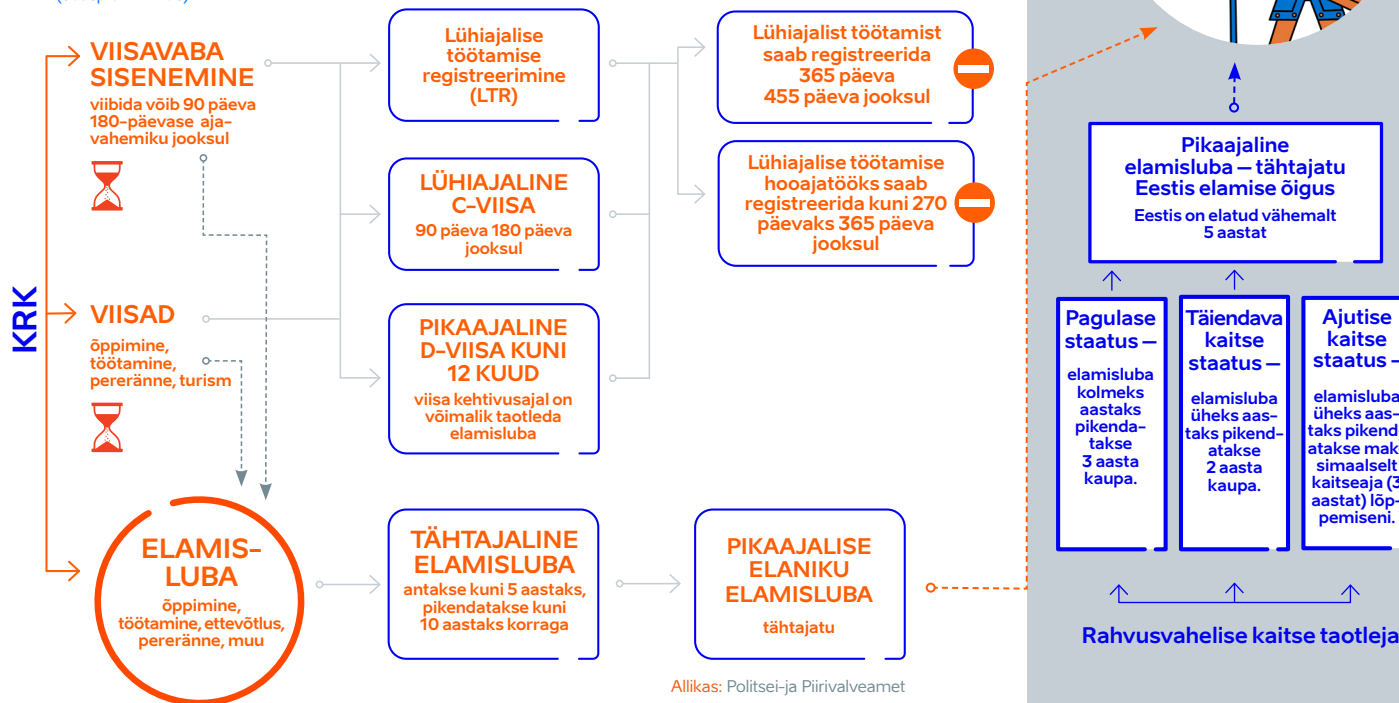

Alaline elamisõigus – tähtajatu

Eesti kodakondsus

* (edaspidi KRK-de)

Rändestatistika 2018–2022 ülevaatest leiab vastused järgmistele küsimustele:

- Missugune on Eesti kodanike välja- ja tagasiränne?
- Kus välisriigis elab kõige enam Eesti kodanikke?
- Kellele, mis eesmärgil ja kui palju väljastati viisasid?
- Kui palju oli lühiajalise töötamise registreerimisi ja mis valdkondades?
- Kes ja mis põhjustel tulid Eestisse elama?
- Kuhu asusid välismaalased elama?
- Kellele anti pikaajalise elaniku elamisluba ja alaline elamisõigus?
- Kellest said Eesti kodanikud?
- Kellest said e-residendid?
- Kellele anti rahvusvahelist kaitset? Kui paljud said Eestis ajutist kaitset?
- Keda saadeti riigist välja?
- Kui paljud välismaalased osalesid kohanemisprogrammis?

Ülevaate koostasid Kultuuriministeerium ja
Euroopa rändevõrgustiku Eesti kontaktpunkt.
Kujundas PauPau Design.

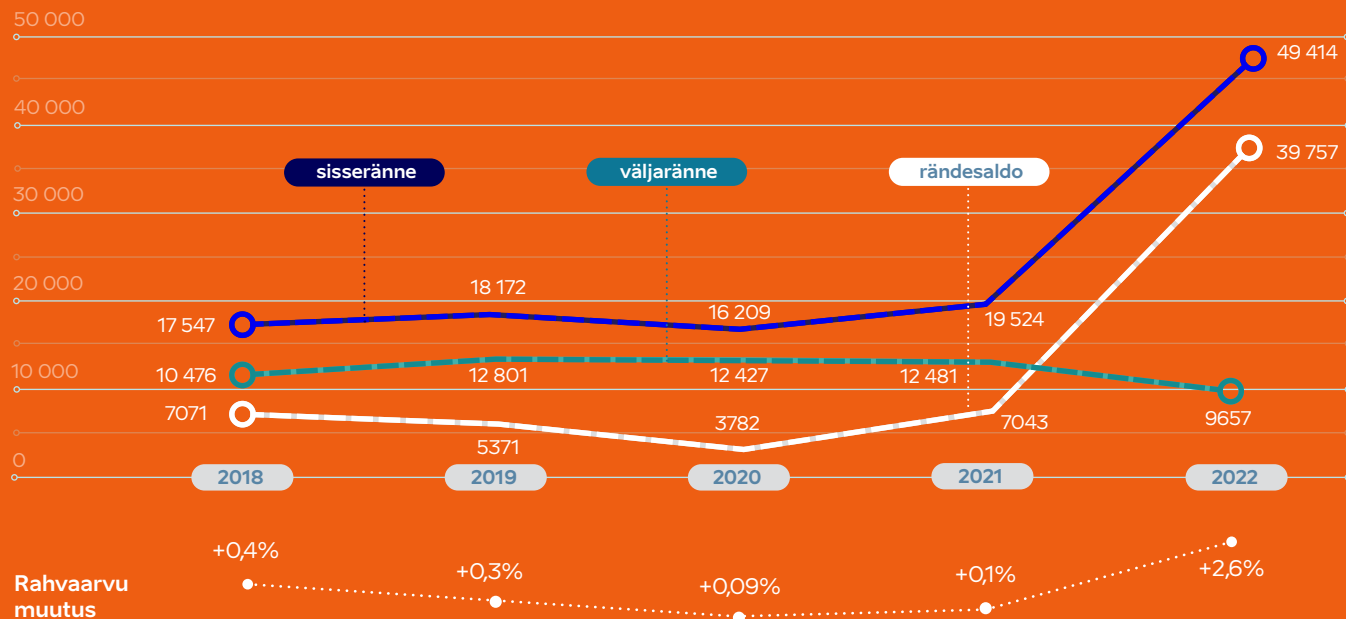
KULTUURIMINISTEERIUM

SISSEJUHATUS

Trükise eesmärk on anda ülevaade peamistest rändetrendidest Eestis aastatel 2018–2022 ning selgitada rände erinevaid tahkusi.

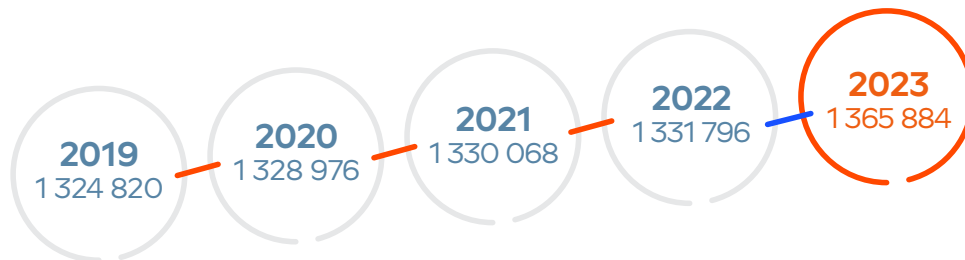
Rändesaldo (01.01.2023)

EESTI RAHVAARV

2019-2023 (01.01.2023)

Allikas: Statistikaamet

Statistikaameti andmetel oli Eesti rahvaarv 1. jaanuari 2023 seisuga 1 365 884, mis on 2,6% rohkem kui aasta tagasi. 2022. aastal vähenes rahvaarv loomuliku iibe tõttu (kõrge suremus ületas rekordmadalale tasemele langenud sündimuse) 5559 inimese võrra ning suurenes positiivse rändesaldo tõttu (Eestisse saabus elama rohkem inimesi kui siit lahkus) 39 757 inimese võrra. Kokkuvõttes kasvas Eesti rahvaarv 34 088 inimese võrra.

2022. aastal saabus registreeritud rände alusel Eestisse elama 49 414 inimest ja siit lahkus välismaale 9657 inimest. Seega võrreldes 2021. aastaga suurenes sisse- ja väljaränne 29 890 inimese võrra, väljaränne aga vähenes 2824 inimese võrra. Suurenenud sisse- ja väljarände peamiseks põhjuseks on Ukraina sõjapõgenike saabumine Eestisse¹ – riiki saabunustest 75% ehk 31 594 inimest olid Ukraina kodanikud.

(Lisainfo rahvusvahelise kaitse peatükis lk 26)

¹ Ukraina sõjapõgenikele anti seaduslik alus Eestisse saabumiseks ja siin viibimiseks 24. veebruaril 2022 Politsei- ja Piirivalveameti korraldusega ning alates 2022. aasta maist jõustunud välismaalaste seaduse muudatustega.

EESTI KODANIKE VÄLJA- JA TAGASIRÄNNE

Perioodi 2018-2022 kokkuvõttes oli Eesti kodanike väljarändajate koguarv (32 371) väiksem kui tagasipöördujate koguarv (35 038). Viimase viie aasta arvestuses on Eestisse saabunud 2667 Eesti kodakondsusega inimest rohkem kui siit lahkunud. Rändajad on seni olnud pigem mehed kui naised. Välja rännatakse pigem nooremas eas,

vanuses 20+, ning tagasi pöördutakse keskeas, vanuses 30+. Kõige rohkem naasis 2022. aastal Eesti kodanikke Soomest (45%), Venemaalt (10%) ja Ühendkuningriigist (8%). Kõige rohkem lahkuti samuti Soome (39%), Lätti (5%) ja Ühendkuningriiki (4%).

Eesti kodanike väljaränne (aastatel 2018-2022)

Allikas: Statistikaamet

Eesti kodanike väljarände sihtriik*, 2022

✚ Soome	2068
🇸🇮 Läti	256
🇬🇧 Ühendkuningriik	212
🇷🇺 Venemaa	151
🇩🇪 Saksamaa	147

Eesti kodanike tagasisirände lähteriik*, 2022

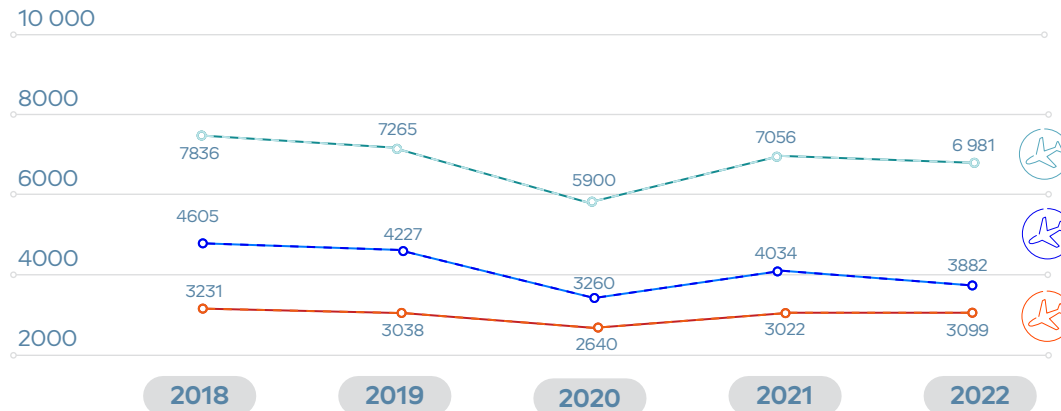
✚ Soome	2425
🇷🇺 Venemaa	528
🇬🇧 Ühendkuningriik	410
🇩🇪 Saksamaa	217
🇺🇸 Ameerika Ühendriigid	188

Allikas: Statistikaamet

* Eesti kodanike sisse- ja väljarände puhul ei ole kõigil juhtudel teada rände lähte- või sihtriiki.

Eesti kodanike tagasipöördumine (aastatel 2018-2022)

kokku

naised

mehed

Allikas: Statistikaamet

Kus välisriigis elab kõige enam Eesti kodanikke?

Top 10 riiki (01.01.2023)

	Soome	54 766
	Venemaa	18 958
	Ühendkuningriik	9619
	Saksamaa	5718
	Rootsi	5091
	USA	5004
	Kanada	3137
	Austraalia	3078
	Iirimaa	2467
	Norra	1681

Rahvastikuregistri andmetel elab välismaal 2023. aasta alguse seisuga 123 613 Eesti kodanikku, mis on 2% enam, kui aasta varem. Välisministeeriumi hinnangul on aga välismaal elavaid Eesti päritolu inimesi kuni 200 000.

Allikas: Rahvastikuregister

VIISAD

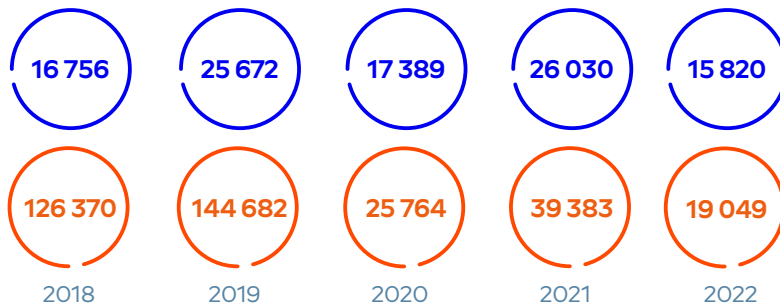
Ühtne Schengeni viisa (C-viisa) võimaldab liikuda kogu Schengeni alal kuni 90 päeva 180 päeva jooksul.

Pikaajaline viisa (D-viisa) antakse Eestis viibimiseks kuni kaheteistkümneks järjestikuseks kuuks viibimisajaga kuni 365 päeva. Pikaajaline viisa on siseriiklik viisa, mis annab õiguse liikuda kogu ülejäänud Schengeni alal kuni 90 päeva 180 päeva jooksul.

Alates 2020. aastast saab välismaalane taotleda lühiajalist või pikaajalist viisat kaugtöö eesmärgil (nn diginomaadi viisat), kui välismaalase Eestis ajutise viibimise eesmärk on töökohustuste täitmine asukohast sõltumata. 2022. aastal väljastati kaugtöö eesmärgil 191 pikaajalist viisat, mis on 25% tõus võrreldes aasta varasemaga, mil väljastati 153 diginomaadi viisat. Peamisteks viisa saajateks olid Ameerika Ühendriikide, India, Ühendkuningriigi, Venemaa Föderatsiooni ja Kanada kodanikud.

Eesti välja antud viisad (aastatel 2018–2022)

 Pikaajaline D-viisa Lühiajaline C-viisa

Eesti välja antud viisad (2022)

Lühiajalised (Schengeni viisad) C-viisad

Kokku

Top 5 kodakondsus

19 049

- Venemaa
- Valgevene
- India
- Kasahstan
- Türgi

Pikaajalised viisad D-viisad

Kokku

Top 5 kodakondsus

15 820

- Ukraina
- Usbekistan
- Moldova
- Venemaa
- Gruusia

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kui 2020.-2021. aastal seadis inimeste piiriülesele liikumisele kogu maailmas, sh Eestis, takistusi COVID-19 pandeemia, siis 2022. aastat mõjutasid enim Venemaa Föderatsiooni kodanikele seatud piirangud ja sanktsioonid² seoses Ukrainas toimuva sõjaga. Kuna mitmed Eesti välisesindused peatasid viisataotluste vastuvõtmise, siis väljastati 2022. aastal rekordmadal arv C-viisaid, 19 049 (muutus võrreldes eelmise aastaga -52%), samuti jäi rekordmadalaks väljastatud D-viisade arv 15 820 (muutus võrreldes eelmise aastaga -39%).

Lühiajaliste viisade väljastamise top 5 (reisi eesmärgi järgi, 2022)

TURISM

Lähedaste
külastamine

Ärireis

Muu

Sport

Pikaajaliste viisade väljastamise top 5 (reisi eesmärgi järgi, 2022)

LÜHIAJALINE
TÖÖTAMINE

Lähedaste
külastamine

Õpingud

Ärireis

Muu

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

² Venemaa sõja tõttu Ukrainas on kehtestatud mitmed piirangud ja sanktsioonid. 2022. a märtsist peatasid Eesti välisesindused Moskvast, Peterburist, Pihkvast ja Minskist ning välise teenuseosutaja viisakeskused Venemaa Föderatsioonis ja Valgevenes viisataotluste vastuvõtmise. Aprillis kehtestas Vabariigi Valitsus sanktsiooni Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene kodanikele Eestis töötamise ja ettevõtluse piiramiseks. Septembrist jõustus Vabariigi Valitsuse korraldus, mis piirab ajutiselt Venemaa Föderatsiooni kodanike välispiiri ületamise lühiajalise viisaga.

LÜHIAJALINE TÖÖTAMINE

Välismaalased, kes viibivad Eestis ajutiselt (näiteks viisa või viisavabaduse alusel), võivad Eestis töötada, kui töötamise õigus tuleneb vahetult seadusest, välislepingust või on lühiajaline töötamine tööandja poolt Politsei- ja Piirivalveametis enne tööle asumist registreeritud. Ainult lühiajalise töötamise registreerimine, ilma seadusliku viibimisaluset, ei anna välismaalasele seaduslikku alust Eestis viibimiseks.

Lühiajalise töötamise saab üldjuhul registreerida kuni 365 päevaks 455-päevase perioodi jooksul. Lühiajalise töötamise hooajatööks saab registreerida kuni 270 päevaks aasta jooksul. Lühiajalise töötamise registreerimiste arv oli 2022. aastal, võrreldes 2021. aastaga, languses (muutus võrreldes eelmise aastaga -26%). Selle peamiseks põhjuseks oli Venemaa Föderatsiooni algatatud sõda Ukrainas. Kui 2021. aastal moodustasid Ukraina kodanikud lühiajaliste töötajate koguarvust 72%, siis 2022. aastal ainult 47%, mis näitab, et Ukrainas toimuv sõda mõjutas oluliselt lühiajalise töötamise registreerinud Ukraina kodanike arvu. Lühiajalise töötamise registreerimistest 84% väljastati meestele ja 16% naistele (võrreldes 2021. aastaga kasvas meeste osakaal 2%).

Lühiajalise töötamise registreerimiste arv hooajatööks langes võrreldes 2021. aastaga 46%.

Lühiajalise töötamise registreerimiste arv

(2018-2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Top 5 kodakondsused (2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Valdkonnad, kuhu lühiajaline töötamine registreeriti, top 5 (2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

KES JA MIS PÕHJUSTEL TULID EESTISSE ELAMA?

Tähtajaline elamisluba

on välismaalasele antav luba Eestisse elama asumiseks. Tähtajalise elamisloa võib anda välismaalasele elama asumiseks abikaasa või lähedase sugulase juurde, õppimiseks, töötamiseks või ettevõtluseks, erandjuhul ka kriminaalmenetluses osalemiseks, kaaluka riikliku huvi korral või välislepingu alusel. Lisaks võib välismaalasele, kes on Eestis elanud viie järjestikuse aasta jooksul vähemalt kolm aastat, anda elamisloa püsivalt Eestisse elama asumiseks.

Tähtajaline elamisluba kehtib kuni 5 aastat ja seda on võimalik pikendada kuni 10 aastaks.

2022. aastal välja antud esmaste tähtajaliste elamisluade³ statistika näitab, et jätkuvalt tulid kõige rohkem välismaalased Eestisse pererände alusel, järgnesid tööle asumise ja õppimise eesmärgil Eestisse elama asumine. Pererände alusel saab Eestisse elama asuda, kui välismaalane liitub juba Eestis elava abikaasa või lähedase sugulasega või asutakse koos Eestisse elama.

³ Esmakordselt välja antud tähtajaline elamisluba antakse isikule, kes taotleb Eesti elamisluba esimest korda.

Esmakordsed tähtajalised elamisload ja top 5 kodakondsused rändeliikide lõikes (2022)

Elamisloa saajate top 5 kodakondsuse lõikes

 Ukraina	1616
 Venemaa	1201
 India	387
 Valgevene	320
 Türgi	263
KOKKU	5989

Pereränne (abikaasa/lähedase sugulase juurde)

 Venemaa	
 Ukraina	
 Valgevene	
 India	
 Nigeeria	
TOP 5 KOKKU	2867

Elamisluba õppimiseks

 Nigeeria	
 Aserbaidžaan	
 India	
 Pakistan	
 Türgi	
TOP 5 KOKKU	551

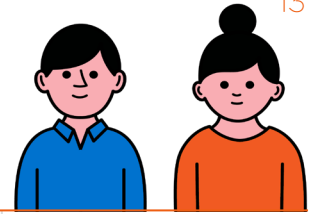
Töötamine

 Ukraina	
 Venemaa	
 India	
 Brasiilia	
 Valgevene	
TOP 5 KOKKU	2463

Elamisluba ettevõtluseks

 Türgi	
 Iraan	
 India	
 Pakistan	
 Ukraina	
TOP 5 KOKKU	85

Esmakordsed tähtajalised elamisload ja elamisõigused rändeliikide lõikes (2018–2022)

	2018	2019	2020	2021	2022		
Esmakordsed elamisload kokku	4912	5984	4710	6087	5989	3365	2624
Pereränne (abikaasa/lähedase sugulase juurde)	1661	2272	1958	2642	2867	981	1886
Elamisluba õppimiseks	1267	1330	533	1078	551	303	248
Töötamine	1851	2218	2089	2249	2463	1998	465
Elamisluba ettevõtluseks	87	134	111	106	85	70	15
EL kodanike pereliikmed	57	82	106	107	161	45	116
Muu põhjus*	46	30	19	12	23	13	10

*Muu põhjus – kriminaalmenetluses osalemine ja välisleping

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Esmakordsete tähtajaliste elamislubade koguarv langes võrreldes 2021. aastaga 2%, mis oli samuti olulisel määral mõjutatud Venemaa sõjast Ukrainas. Elamislubade arv kasvas pererändes 8% ja töörandes 9%, langes aga oluliselt õpirändes 49% ja ettevõtluses 20%. Kui varasematel aastatel on enamik õpirände ja ettevõtluse alusel Eestisse

elama asujaid olnud Venemaa kodanikud, siis seoses Vabariigi Valitsuse kehtestatud sanktsioonidega, mis puudutavad Venemaa Föderatsiooni agressiooni Ukrainas, on olnud piiratud nende kodanike Eestis lühiajaline töötamine ning tähtajalise elamisloa ja viisa taotlemine töötamise, õppimise ja ettevõtluse eesmärgil.

TÖÖRÄNNE

2022. aastal kasvas töötamiseks väljastatud esmakordse tähtajalise elamisloa saajate arv võrreldes 2021. aastaga 9%, sealjuures kasvas 14% tippspetsialistina töötamiseks väljastatud elamislubade arv ja 82% iduettevõtetes töötamiseks väljastatud elamislubade arv.

Esmakordsed tähtajalised elamisload töötamiseks, töötamise liikide lõikes (2020–2022)

Tööränne	2020	2021	2022
Üldkorras	1256	1248	1267
Tippspetsialist	384	566	645
Iduettevõttes töötamine	232	190	345
Ekspert/nõustaja/konsultant	53	64	81
Teaduslik tegevus/õppejõud	36	52	40
Eraõigusliku juriidilise isiku juhtorgani liige	33	23	6
Sportlane/treener/kohtunik	18	22	9
EL sinine kaart	9	23	18
Vaimulik/munk/nunn	22	29	17
Loominguline töötaja	12	8	7
Õpetaja	12	14	10
Muu	22	10	18
KOKKU	2089	2249	2463

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

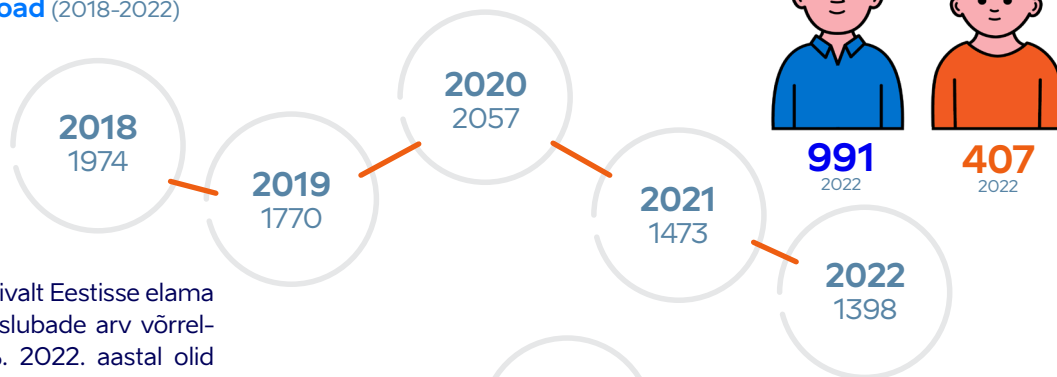
PÜSIVALT EESTISSE ELAMA ASUMINE

Alates 2016. aastast on võimalik taotleda elamisluba püsivalt Eestisse elama asumiseks. Sellel alusel saab elamisluba taotleda välismaalane, kes on viie järjestikuse aasta jooksul vähemalt kolm aastat elanud Eestis, kes on Eestis hästi kohanenud ning kelle Eestisse elama jäämine on kooskõlas avalike huvidega. Tähtajaline elamisluba püsivalt Eestisse elama asumiseks kehtib kuni 5 aastat ja seda on võimalik pikendada kuni 10 aastaks.

Püsivalt Eestisse elama asumiseks välja antud tähtajalised elamisload (2018–2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

2022. aastal langes püsivalt Eestisse elama asumiseks antud elamislubade arv võrreldes 2021. aastaga 5%. 2022. aastal olid elamisloa saajatest 71% mehed ja 29% naised.

Kehtiva tähtajalise elamisloaga isikute arv Eestis

(kõik elamisloa alused, sh elamisloa pikendamised, 01.01.2023)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

⁴ Seoses Venemaa agressiooniga Ukrainas ja Euroopa Nõukogu otsusega kohaldada Ukrainas sõjapõgenike suhtes ajutist kaitset, kasvas kehtivate tähtajaliste elamislubade arv 2022. aastal, võrreldes 2021. aastaga, enam kui kaks korda, millest Ukraina kodanikele väljastatud ajutise kaitse tähtajalised elamisload moodustasid 64%.

Kehtiva tähtajalise elamisloaga inimeste arv kodakondsuste lõikes, top 5 (01.01.2023)

	Ukraina	51 398
	Venemaa	10 086
	Määratlemata kodakondsus	3476
	Valgevene	1822
	India	1594
KOKKU		80 313

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

EL KODANIKU JA TEMA PERELIIKME TÄHTAJALINE ELAMISÕIGUS

Euroopa Liidu kodanik omandab tähtajalise elamisõiguse kuni 5 aastaks, kui ta registreerib oma elukoha rahvastikuregistris. Tähtajaline elamisõigus pikeneb automaatselt 5 aastaks, kui Euroopa Liidu kodaniku elukoht on jätkuvalt Eestis registreeritud.

Euroopa Liidu kodaniku pereliikmed, kes on kolmanda riigi kodanikud⁵ ja soovivad Eestis elada, peavad taotleva tähtajalist elamisõigust ja selle pikendamist. Nende puhul ei piisa ainult oma elukoha registreerimisest rahvastikuregistris.

Euroopa Liidu kodanikul ja temaga koos viibival perekonnaliikmel on õigus Eestis viibida kehtiva isikut tõendava dokumendi alusel kuni 3 kuud elamisõigust registreerimata ja taotlemata.

Kehtiva EL kodaniku tähtajalise elamisõigusega isikute arv (01.01.2023)

Allikas: Rahvastikuregister

Kehtiva EL kodaniku pereliikme tähtajalise elamisõigusega inimeste arv (01.01.2023)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

⁵ Kolmanda riigi kodanik on välismaalane, kes on muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik. Alates 2021. aastast on kolmanda riigi kodanik ka Ühendkuningriigi kodanik.

Elukohta esmakordselt registreerinud EL kodanikud, top 5 kodakondsused (2022)

 Läti	507
 Saksamaa	503
 Soome	435
 Prantsusmaa	328
 Itaalia	286
KOKKU	3468

Allikas: Rahvastikuregister

EL kodanike pereliikme tähtajalise elamisõiguse otsused, top 5 kodakondsused (2022)

 Venemaa	72
 Ukraina	23
 Brasiilia	8
 Määratlemata kodakondsus	7
 Moldova	5
KOKKU	161

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kehtiva EL kodaniku pereliikme tähtajalise elamisõiguse arv kodakondsuse lõikes, top 5 (01.01.2023)

 Venemaa	181
 Ukraina	76
 Moldova	29
 Brasiilia	27
 Määratlemata kodakondsus	25
KOKKU	516

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kehtiva EL kodaniku tähtajalise elamisõigusega isikute arv kodakondsuste lõikes, top 5 (01.01.2023)

 Soome	7521
 Läti	5670
 Saksamaa	2758
 Leedu	2157
 Prantsusmaa	1791

Allikas: Rahvastikuregister

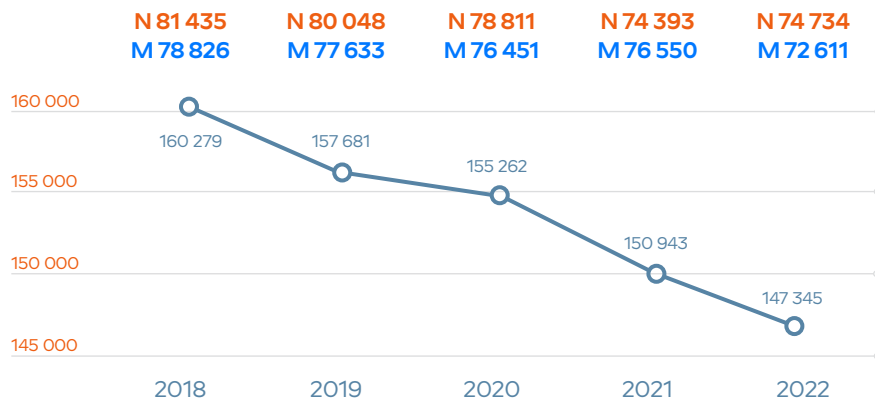
PIKAAJALISE ELANIKU ELAMISLUBA

Pikaajalise elaniku elamisluba on tähtajatu elamisluba, mida saavad taotleda kolmandate riikide kodanikud, kui nad on elanud Eestis elamisloa alusel vähemalt viis aastat, omavad kehtivat tähtajalist elamisluba ja püsivat legaalsset sissetulekut ning on kindlustatud, elukoha registreerinud ja oskavad eesti keelt vähemalt B1-tasemel.

Pikaajalise elaniku elamisloa saanute hulgas on ka määratlemata kodakondsusega isikud (nn halli passi omani-

kud), kes on asunud elama Eestisse enne 01.07.1990 ja elavad jätkuvalt Eestis. Määratlemata kodakondsusega isikute arv, kellel on pikaajaline elamisluba, on aasta-aastalt vähenenud (66 682 isikult 2021. aastal 64 584 isikuni 2022. aastal). Lisaks elab Eestis 2022. aasta seisuga 3476 kehtiva tähtajalise elamisloaga määratlemata kodakondsusega isikut, kelle arv on samuti langustrendis. Selle peamiseks põhjusteks on isiku surm või Eesti /mõne teise riigi kodakondsuse omandamine.

Kehtivad pikaajalise elaniku elamisload (2018-2022)

Kehtiva pikaajalise elaniku elamisloaga välismaalaste top 5 kodakondsused (31.12.2022)

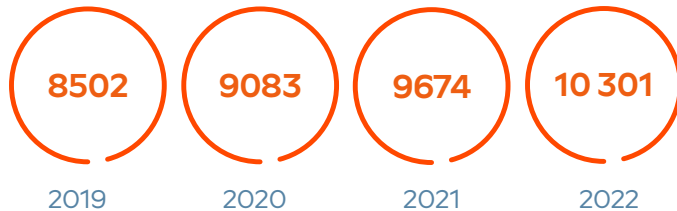
	Venemaa	75 827
	Määratlemata kodakondsus	64 584
	Ukraina	4355
	Valgevene	1201
	Ameerika Ühendriigid	255

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

EL KODANIKU JA TEMA PERELIIKME ALALINE ELAMISÕIGUS

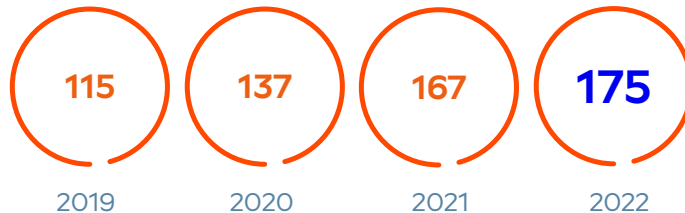
Euroopa Liidu kodanikul ja tema kolmanda riigi kodanikust perekonnaliikmel, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel elanud Eestis püsivalt viis aastat järjest, on õigus taotleda alalist elamisõigust.

Kehtiva alalise elamisõigusega EL kodanike arv (2019-2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kehtiva EL kodaniku pereliikme alalise elamisõigusega isikute arv (2019-2022)

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Alalise elamisõigusega EL kodanike top 5 kodakond- sused ja nende arv (31.12.2022)

 Läti	2538
 Soome	2491
 Leedu	1425
 Saksamaa	642
 Ühendkuningriik	559
KOKKU	10 301

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kehtiva EL kodaniku pere- liikme alalise elamisõiguse arv kodakondsuse lõikes, top 5 (31.12.2022)

 Venemaa	90
 Määratlemata kodakondsus	23
 Ukraina	12
 Ameerika Ühendriigid	9
 Valgevene	7
KOKKU	175

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

KUHU ASUSID VÄLISMAALASED ELAMA?

Rahvastikuregistri andmetel on perioodil 2018–2022 nii kolmandate riikide kui ka Euroopa Liidu kodanikud kõige enam elama asunud Harjumaale ja Tartumaale.

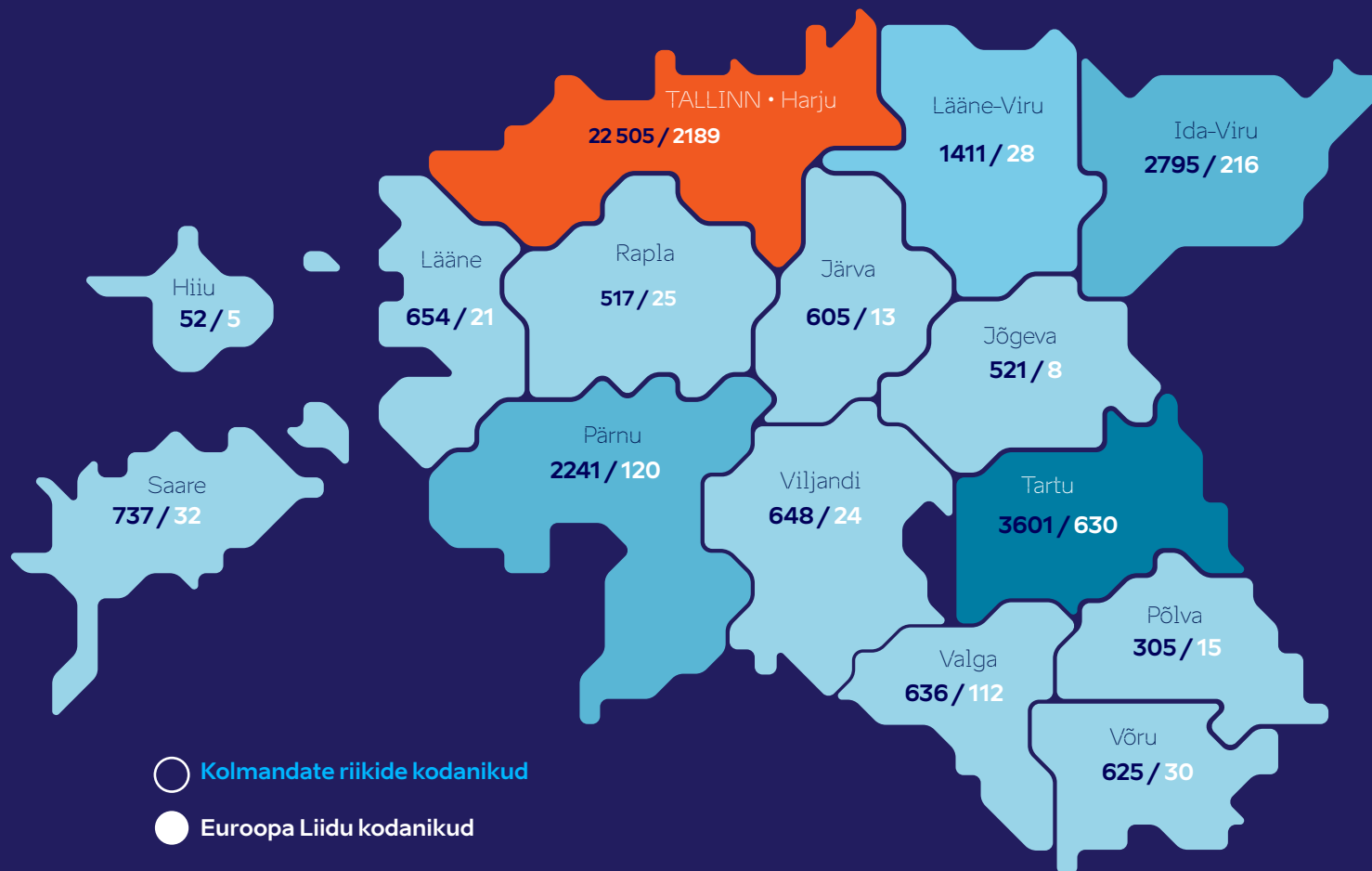
Kaardil on välja toodud 2022. aasta esmakordsed Euroopa Liidu ja kolmandate riikide kodanike elukoha registreerimised erinevates Eesti maakondades.

Top 5 linnad (2022)

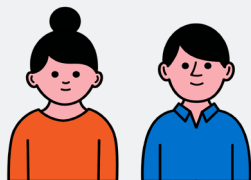
Kolmandate riikide kodanikud	Tallinn	Tartu	Pärnu	Kohtla-Järve	Narva
	19 015	2868	1749	860	753
Euroopa Liidu kodanikud	Tallinn	Tartu	Pärnu	Valga	Narva
	2063	614	100	95	85

Allikas: Rahvastikuregister

KELLEST SAID EESTI KODANIKUD?

Perioodil 2018–2022 anti Eesti kodakondsus naturalisatsiooni⁶ korras 4093 isikule, neist 2234 olid naised ning 1859 mehed.

Naised
2234

Mehed
1859

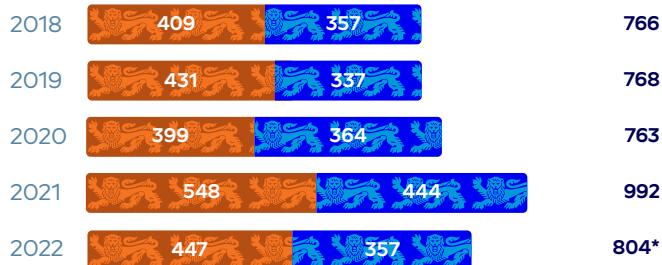
⁶ Naturalisatsioon on mittesünnijärgne kodakondsuse omandamine, kodakondsuse seaduses sätestatud tingimustel.

Kodakondsuse taotlemine ja saamine (2018–2022)

Taotlused

Naturaliseeritud isikud

Allikas: Siseministeerium

*sh 66 last, kes said Eesti kodakondsuse automaatselt sünni hetkest alates naturalisatsiooni korras ning kelle vanemad on määratlemata kodakondsusega ja laps sündinud Eestis.

KUIDAS SAADA EESTI KODAKONDSUST?

Eesti kodakondsuse omandamine, saamine ja taastamine:

- Eesti kodakondsuse **omandab sünniga** laps, kelle sündimise ajal vähemalt üks tema vanematest on Eesti kodanik.
- Eesti kodakondsus **saadakse naturalisatsiooni** korras.
- Eesti kodakondsus **taastatakse** isikule, kes on kaotanud Eesti kodakondsuse alaealisena.
- Alates 2016. a antakse Eesti kodakondsus **Eestis sündinud lapsele automaatselt naturalisatsiooni korras** tema sünni hetkest alates, kui tema vanemad ei ole ühegi riigi kodanikud ja on lapse sünni hetkeks elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat.

Allikas: Siseministeerium

2019. aastast käivitus kodakondsuslepingute süsteem, mille eesmärk on soodustada kodakondsuse saamist. Välismaalased, kes on elanud Eestis vähemalt viis aastat, saavad sõlmida riigiga ühekordse keeleõppe lepingu, mis ühelt poolt võimaldab inimesele tasuta keeleõpet ja teisalt kohustab sooritama eesti keele eksami vähemalt B1 tasemel ning ühe aasta jooksul pärast eksami sooritamist taotlema ka Eesti kodakondsust. Keeleõppes osalejatele hüvitatakse riigi poolt keskmise palga ulatuses kuni 20 päeva õppepuhkust.

**Naturalisatsiooni korras
kodakondsuse saanud isikute
eelmised kodakondsused,
top 5 (2022)**

 Venemaa	359
 Määratlemata kodakondsus	310
 Valgevene	15
 Ukraina	10
 Läti	6

Allikas: Siseministeerium

E-RESIDENDID

Eesti oli esimene riik maailmas, mis alustas e-residentsuse ehk digitaalse identiteedi teenuse pakkumisega välisriikide kodanikele. Täna on sarnaseid programme Eesti eeskujul loonud ja loomas ka mitmed teised riigid maailmas.

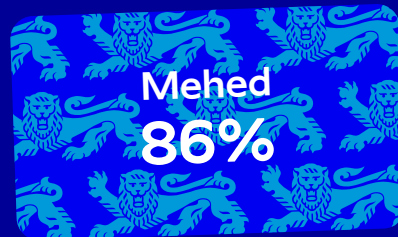
Alates 2014. aasta detsembrist saavad mitte-residendid taotleda Eesti e-residendi staatust koos e-residendi digi-ID kaardiga, mis on riiklikult tagatud turvaline digitaalne isikuvastuse võimalus ning annab välismaalasele võimaluse kasutada Eesti e-riigi teenuseid vajaduspõhiselt ja asukohast sõltumata. Samas ei ole e-residendi digi-ID füüsiline isikut tõendav või reisidokument (sellel ei ole fotot), samuti ei anna see kodakondsust, maksuresidentsust, elamisluba ega ka Eestisse või Euroopa Liitu sisenemise luba.

Eesti e-residendid kasutavad oma digitaalset dokumenti lisaks Eestis ettevõtte asutamisele, selle juhtimiseks, e-panganduse tehinguteks, rahvusvahelisteks makseteenusteks, tuludeklaratsiooni elektrooniliseks täitmiseks ning dokumentide ja lepingute digiallkirjastamiseks.

Allikas: Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus

E-residentide koguarv on
31.12.2022 seisuga

98592

Top 5 kodakondsused (seisuga 31.12.2022)

- Ukraina
- Saksamaa
- Venemaa
- Soome
- Hiina

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

E-residendi digi-ID väljastamise otsused (2018–2022)

22 367
2018

- Jaapan
- Venemaa
- Hiina
- Ukraina
- Saksamaa

10 744
2022

- Hispaania
- Ukraina
- Saksamaa
- Türgi
- Prantsusmaa

16 630
2019

- Venemaa
- Saksamaa
- Ukraina
- India
- Hiina

12 955
2020

- Venemaa
- Saksamaa
- Hiina
- Ukraina
- Hispaania

13 977
2021

- Venemaa
- Saksamaa
- Hispaania
- Ukraina
- Hiina

RAHVUSVAHELINE KAITSE

Rahvusvahelise kaitse taotlemine on üks inimese põhiõigustest. Eesti on võtnud endale rahvusvahelise kohustuse kaitsta neid välismaalasi, kellel pole võimalik oma kodumaal turvaliselt elada. Rahvusvahelise kaitse saaja on välismaalane, keda on tunnustatud pagulasena, täiendava kaitse või ajutise kaitse saajana ning kellele on antud Eesti elamisloa.

Kuni 2022. aasta alguseni püsis rahvusvahelise kaitse taotlejate ja saajate arv Eestis suhteliselt madalana. Järsk tõus toimus pärast Venemaa Föderatsiooni sõjalist agressiooni Ukrainas. Selle tulemusena esitati tavapärase ligi 100 taotluse asemel aasta jooksul kokku 2940 taotlust. Rahvusvahelist kaitset anti tavapärase ligi 50 inimese asemel 2107 inimesele.

Rahvusvahelise kaitse taotlejate ja kaitse saajate arv (2018–2022)

	Rahvusvahelise kaitse taotlejad	Rahvusvahelise kaitse saajad	Rahvusvahelise kaitse saaja perekonnaliikme elamisloa saajad
2018	90	35	3
2019	101	50	10
2020	46	26	0
2021	76	46	1
2022	2940	2107	32

Euroopa Liidus rakendati esimest korda ajutist kaitset

Tulenevalt 24.02.2022. a alanud Venemaa Föderatsiooni sõjalisest agressioonist Ukraina vastu, tegi Euroopa Nõukogu 04.03.2022 otsuse ajutise kaitse direktiivi rakendamiseks, et kaitsta Ukrainas toimuva sõja tõttu põgenevaid inimesi. Eesti kinnitas Ukraina sõjapõgenikele ajutise kaitse andmise 8. märtsil 2022 Vabariigi Valitsuse korraldusega „Ajutise kaitse kohaldamine“. Ajutine kaitse antakse nendele välismaalastele, kes kuuluvad Euroopa Liidu Komisjoni ettepaneku ja Euroopa Liidu Nõukogu rakendusotsuse alusel ajutise kaitse saajate hulka. Ajutist kaitset rakendatakse erakordselt ning suure arvu inimeste ohtu sattumise korral ning selle maksimaalne tähtaeg on kuni 3 aastat.

2022 a. taotles Eestist ajutist kaitset 41 871 Ukraina sõjapõgenikku, kellest 27 465 olid naised, 14 406 olid mehed ja 14 396 olid lapsed. Ajutine kaitse anti 41 639 Ukraina kodanikule.

Rahvusvahelise kaitse taotlejate arv kasvas drastiliselt

Alates 1997. aastast on Eestilt rahvusvahelist kaitset (v. a. ajutist kaitset) taotlenud 4264 välismaalast ning rahvusvaheline kaitse on antud (pagulase staatus + täiendava kaitse staatus) 2709 välismaalasele. Võrreldes 2021. aastaga kasvas taotlejate arv 2022. aastal 3768%, kaitse saajate arv kasvas võrreldes 2021. aastaga 4480%.

Rahvusvahelise kaitse saaja perekonnaliikme elamisluba on alates 1997. aastast antud kokku 129 inimesele. Mitmed rahvusvahelise kaitse saajad on aja möödudes kas pöördunud tagasi oma koduriiki või asunud elama teise liikmesriiki, aga on ka neid, kelle Eestis viibimise alus on muutunud. Näiteks on 11 rahvusvahelise kaitse saajat tänaseks saanud Eesti kodakondsuse.

Rahvusvahelise kaitse saajate, sh rändekava alusel, kodakondsus top 5 (1997-2022)

	Ukraina	2134
	Süüria	200
	Venemaa	103
	Afganistan	52
	Iraak	42
KOKKU		2709

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

PAGULASSTAATUS antakse inimesele, kelle puhul on tuvastatud põhjendatud tagakiusu kartus rassi, usu, rahvuse, ühiskondlikku rühmitusse kuulumise või poliitilise meelsuse alusel ning talle on antud **rahvusvaheline kaitse** 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni alusel.

TÄIENDAV KAITSE antakse välismaalasele, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kelle väljasaatmine või kodumaale tagasisaatmine võib talle kaasa tuua tõsise ohu (näiteks surmanuhtlus, piinamine,

muu ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine ja karistamine, rahvusvaheline või riigisisene relvakonflikt).

AJUTINE KAITSE antakse välismaalasele, kes kuulub EL Nõukogu otsusega kehtestatud ajutise kaitse saajate hulka. Sellist kaitse liiki kasutatakse, kui väga suur hulk inimesi on sunnitud oma päritoluriigist sõja või muu ohtliku olukorra tõttu lahkuma.

RAHVUSVAHELISE KAITSE TAOTLEMINE

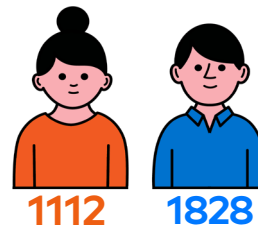
Rahvusvahelist kaitset, sh ajutist kaitset, saab taotleda kas Eesti piiripunktis või Politsei- ja Piirivalveameti esinduses. Kõik rahvusvahelise kaitse taotluse menetlused ning seda puudutavad otsused on individuaalsed.

Rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmine ning tema sotsiaalsed õigused ja kohustused

Kaitse saajal on Eesti alalise elanikuga võrdsed õigused ja kohustused. Eesti riik pakub lisaks abi (keeleõpe, majutus, tõlketeenus) uue elu alustamisel. Kaitse saajal on õigus perekonna taasühinemisele. Kaitse saajal on kohustus läbida kohanemise- ja keelekoolitus ning järgida Eesti seadusi.

Rahvusvahelise kaitse taotlejad soo lõikes (2022)

Rahvusvahelise kaitse saajad soo lõikes (2022)

Rahvusvahelise kaitse taotlejate kodakondsus top 5 (1997-2022)

	Ukraina	2818
	Venemaa	394
	Gruusia	108
	Afganistan	88
	Türgi	75
KOKKU		4264

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

RIIGIST VÄLJASAATMINE

Välismaalane, kellel ei ole Eestis viibimiseks seaduslikku alust, on kohustatud riigist lahkuma. Seadusliku aluseta riigis viibijale tehakse ettekirjutus riigist lahkumiseks ehk lahkumisettekirjutus, mis tuleb isikul täita lühima võimaliku aja jooksul. Lahkumisettekirjutusega tehakse isikule lahkumiskohustus kas vabatahtliku täitmise tähtajaga (ajavahemikus 7 kuni 30 päeva) või lahkumiskohustus sundtäidetakse, läbi isiku kinnipidamise ja Eestist väljasaatmise. Vabatahtlikku riigist lahkumist eelistatakse sundväljasaatmisele. Nii moodustas 2022. aastal vabatahtliku lahkumisettekirjutuse täitmine 90% kogu lahkumisettekirjutuste arvust, mis on 1% madalam, kui aasta varem. Lahkumisettekirjutuses

põhjendatakse isikule, miks ta riigist lahkuma peab. Lahkumisettekirjutusi vormistati 2022. aastal enim Venemaa Föderatsiooni, Moldova ja Usbekistani kodanikele.

Isikul, kes lahkub riigist täites lahkumiskohustust vabatahtlikult, on võimalik saada tagasipöördumise- ja reintegratsiooni toetust läbi VARRE projekti, mida viib ellu IOM (Rahvusvaheline Migratsioonorganisatsioon) Eesti esindus. VARRE projektiga alustati Eestis 2010. aastal ning selle toel on oma kodumaale naasnud üle 600 inimese. 2022. a naasis koduriiki VARRE toetuse toel enim Usbekistani, Gruusia ja Nigeeria kodanikke.

Isikute riigist lahkumine lahkumisettekirjutuse alusel ning vabatahtlik tagasipöördumine, mida toetati VARRE projektist (2018-2022)

	Sundtäidetava ettekirjutuse alusel riigist lahkunud isikute arv	Vabatahtliku lahkumise tähtajaga ettekirjutuse alusel riigist lahkunud isikute arv	VARRE projekti toetusel vabatahtlikult riigist lahkunud isikute arv
2018	155	666	45
2019	208	1000	132
2020	108	989	128
2021	104	1089	40
2022	111	971	41

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

UUSSISSERÄNDAJATE KOHANEMISE TOETAMINE

Kohanemisprogramm „*Settle in Estonia*” on Eesti riigi pakutav koolitusprogramm, mis aitab Eestisse saabunud välismaalastel kergemini sisse elada ja siinse eluga kohaneda. Erinevate koolituste käigus antakse ülevaade Eesti riigi ja ühiskonna toimimisest ning igapäevasest elukorraldusest.

Alates kohanemisprogrammi käivitamisest 2015. aastal on selle peamiseks sihtrühmaks Eestisse **tavarände** korras jõudnud välismaalased, kellel on tähtajaline elamisluba või elamisõigus. Nad saavad kohanemisprogrammis osaleda kuni 5 aasta jooksul Eestisse saabumise hetkest ning see on neile vabatahtlik. Neile pakutav programm koosneb 6 teemamoodulist (baas-, töö-, ettevõtlus-, pere-, õppimis- ja teadusmoodul) ja eesti keele kursustest A1 ja A2 tasemetel.

Keelekursused ongi kõige populaarsemad — 2022. aastal õppisid Settle in Estonia programmi kaudu eesti

keelt 1 239 inimest. Eesti riigi alusväärtusi ja toimimispõhimõtteid tutvustaval baaskoolitusel oli aasta jooksul 454 osalejat, Eestis töötamisega seotud kursustel 274 osalejat ja ettevõtluse koolitustel 230 osalejat. Kokku osaleti 2022. aastal kohanemisprogrammis koolitustel 2 430 korral (üks inimene võis osaleda ka mitmes kohanemisprogrammi moodulis), toimus 169 erinevat kohanemisprogrammi koolitust, sh 67 online koolitust. Suur osa programmis osalejaid olid Eestisse jõudnud koos pereliikmega või siia tööle asudes. Sarnaselt varasematele aastatele oli ka 2022. aastal enim Venemaalt, Ukrainast, Nigeeriast ja Valgevenest pärit osalejaid, kes kõik on saanud Eestis elamisloa või elamisõiguse viimase 5 aasta jooksul.

Tavarände kohanemisprogrammi käivitamisest alates kuni 2022. aasta lõpuni oli koolitusel osaletud 13 115 korral.

Kohanemisprogrammi teine sihtrühm on **rahvusvahelise kaitse saajad** (pagulase staatuse või täiendava kaitse staatusega). Ukrainas toimuva sõja eskaleerumisest tingituna kasvas selle sihtrühma arv kümnekordselt ning sellega koos kasvas ka nõudlus vastava kohanemisprogrammi järele. Kohanemisprogramm on rahvusvahelise kaitse saajale kohustuslik, see koosneb 4-päevasest rahvusvahelise kaitse moodulist, mis pakub põhiinfot Eesti riigi toimimise ning Eesti ühiskonna ja kultuuri kohta, lisaks eesti keele õpe

A1, A2 ja B1 tasemel. Aasta jooksul läbis kohustusliku 4-päevase koolituse ligi 310 inimest.

Uue sihtrühmana lisandusid *Settle in Estonia* kohanemisprogrammi 2022. aastal **ajutise kaitse saanud** Ukraina sõjapõgenikud. Täiskasvanud ajutise kaitse saajatel on kohustus läbida neile mõeldud kohanemisprogramm, mis käivitati 2022. aasta suvel ning mis koosneb ühepäevasest kohanemiskoolitusest ja A1 tasemel eesti keele kursusest. 2022. aasta juulist detsembrini läbis ajutise kaitse saajatele mõeldud kohanemiskoolituse ligi 13 000 inimest ehk 57% neist, kes olid koolitusele suunatud. Samale sihtrühmale mõeldud A1 tasemel keeleõpet oli aasta lõpuks kas lõpetanud või jätkamas üle 4 000 inimese.

Kultuuriministeeriumi vastutusalas olev kohanemisprogramm *Settle in Estonia* viiakse ellu Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) ja riigieelarveliste vahendite toel.

Venemaa	Venemaa	Venemaa	Venemaa	Venemaa
Ukraina	Ukraina	Ukraina	Ukraina	Ukraina
India	India	Nigeeria	Nigeeria	Valgevene
Nigeeria	Nigeeria	India	India	Nigeeria
Valgevene	Türgi	Valgevene	Iraan	Türgi
2018	2019	2020	2021	2022
1479	2073	1950	2005	2740

Ajutise kaitse saajate kohanemisprogrammis osalejad 2022
mehed 26%, naised 74%

Allikas: Siseministeerium/Kultuuriministeerium